

Koulupoliisitoiminta osana ennalta estävää toimintaa

Koulupoliisitoiminnan järjestäminen ja tavoitteet Pohjanmaan poliisilaitoksella

Rasmus Havu

12/2019

Tiivistelmä

Tekijä Rasmus Havu	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Koulupoliisitoiminta osana ennalta estävää toimintaa – Koulupoliisitoiminnan järjestäminen ja tavoitteet Pohjanmaan poliisilaitoksella	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Virve Haarla, Ilkka Lukkari	Opinnäytetyön muoto Laadullinen tutkimus
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka aiheena on koulupoliisitoiminta osana ennalta estävää toimintaa. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää sitä, miten koulupoliisitoiminta on järjestetty Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella. Tutkimustulokset hankin teemahaastatteluilla, jotka tein yksilöhaastatteluina. Haastateltavana minulla oli kaksi Pohjanmaan alueella työskentelevää koulupoliisia. Haastatteluilla selvitin koulupoliisitoiminnan järjestämistä ja resurssitilannetta Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Kolmas alue, eli Rannikko-Pohjanmaan alue jäi tässä tutkimuksessa käsittelemättä, koska kyseiseltä alueelta en saanut hankittua haastateltavaa.</p> <p>Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään ennalta estävää poliisitoimintaa sisäministeriön asettaman strategian kautta ja myös koulupoliisitoimintaa muiden tutkimusten ja lehtiartikkeleiden pohjalta. Tutkimus kertoo ennalta estävän toiminnan tavoitteista, opettajien oikeuksista kouluilla ja pääasiallisena tarkoituksena on tarkastella koulupoliisitoiminnan järjestämistä ja resurssitilannetta Pohjanmaalla.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan koulupoliisitoiminnassa on kehitettävää Pohjanmaan alueella. Etelä-Pohjanmaalla ei varsinaista koulupoliisin virkaa ole laisinkaan ja koulupoliisitoimintaa tehdään muun työn ohella, mikäli aikaa jää. Tilanne Keski-Pohjanmaalla vaikuttaa paremmalta. Siellä on täysipäiväinen koulupoliisi ja koko ennalta estävän toiminnan työjako on tehty määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lähes jokaisen koulun henkilökunta tuntee Keski-Pohjanmaalla toimivan koulupoliisin, minkä pitäisi olla tavoite myös muilla Pohjanmaan alueilla.</p> <p>Koulupoliisitoimintaan toivottaisiin lisää resursseja kummallakin alueella. Myös esimiestasolta lähtöisin oleva kiinnostus lähi- ja koulupoliisitoimintaan olisi tutkimustulosten mukaan toivottavaa. Koulupoliisitoimintaa kummallakin alueella on, mutta alueellisia eroavaisuuksia näillä alueilla on myös.</p>	
Sivumäärä 29 + 2 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja -vuosi 11/2019
Avainsanat Koulupoliisitoiminta, ennalta estävä toiminta, laadullinen tutkimus, teemahaastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, Pohjanmaan poliisilaitos	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 ENNALTA ESTÄVÄ TOIMINTA.....	4
2.1 Ennalta estävän toiminnan tarkoitus ja tavoitteet 2014-2018.....	4
2.2 Ennalta estävän toiminnan tavoitteet 2019-2023	5
2.3 Koulupoliisitoiminta osana ennalta estävää poliisitoimintaa	7
2.4 Ennalta estävän toiminnan moniammatillinen yhteistyö.....	8
3 KOULUPOLIISITOIMINTA KOULUN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA.....	10
3.1 Häiritsevään käyttäytymiseen puuttuminen	10
3.2 Opettajien oikeudet puuttua oppilaan omaisuuteen ja fyysiseen koskemattomuuteen	11
3.3 Artikkeleita koulupoliisitoiminnasta	12
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys.....	14
4.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	15
4.3 Teemahaastattelu ja teemat	15
4.4 Haastateltavat ja haastatteluiden toteutus.....	17
5 TUTKIMUSTULOKSET	19
5.1 Koulupoliisitoiminta Etelä-Pohjanmaalla	19
5.2 Koulupoliisitoiminta Keski-Pohjanmaalla	22
5.3 Tulosten yhteenveto	24
6 POHDINTAA	26
7 LÄHTEET	28
8 LIITTEET.....	30

1 JOHDANTO

Koulupoliisitoiminta, joka on osa laajempaa ennalta estävää toimintaa, nousi pinnalle maailmalla ja etenkin Suomessa tapahtuneiden traagisten kouluampumisten jälkeen. Sen jälkeen kouluilla tehtiin turvallisuus- ja pelastussuunnitelma vastaisuuden varalle. Oman käsitykseni mukaan kouluille määrättiin tällöin omat koulupoliisit, jotka tekivät tiiviisti yhteistyötä koulujen kanssa. Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen ennalta estävää toimintaan ja koulupoliisitoimintaan painotettiin myös tutkintalautakunnan raportissa vuonna 2010, tarkoituksenaan rikosten tehokas ennalta estäminen. (Kauhajoen koulusurmat, 2010) Mielestäni koulupoliisitoiminta palvelee sen tarkoitusta parhaiten, kun kouluissa käy säännöllisesti samat tutut poliisit, jotka ovat helposti lähestyttäviä ja joihin on matala yhteydenottokynnys.

Nykypäivänä koulupoliisitoiminnan tavoitteet ovat samat kuin aina ennenkin, mutta muuttuvassa maailmassa ja poliisin resurssitilanteessa ei ole tarpeeksi resursseja nimenomaan ennalta estävään työhön. Ennalta estävän työn tarkoitus onkin nimensä mukaisesti estää mahdollisia rikoksia ennen kuin niitä edes ennättää tapahtua. Panostamalla voimavaroja siihen, että rikoksia saataisiin estettyä tehokkaammin, se kävisi helpommaksi tietysti asianomistajille, itse rikollisille ja myös poliisillekin.

Tämän tutkimuksellisen opinnäytteen tarkoitus ei ole syynätä poliisihallintoa siitä, että resursseja ei ole riittävästi ennalta estävään poliisitoimintaan, johon koulupoliisitoimintakin kuuluu. Sen tarkoitus on tarkastella, miten toiminta on järjestetty Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella koulupoliisitoiminnassa mukana olevien poliisien näkökulmasta. Tutkimusaineisto kerätään haastatteluiden pohjalta. Pohjanmaan poliisilaitoksen alue on hyvin laaja ja siksi on mielenkiintoista tarkastella koulupoliisitoiminnan toimivuutta siellä. (SPJL, 2012)

Tarkoituksena on haastatella koulupoliisina toimineita/toimivia poliiseja ja kysyä heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan koulupoliisitoiminnasta 2000-luvun alusta nykypäivään erilaisista näkökulmista, jotka selviävät myöhemmin tässä tutkimuksessa. Menneisyydellä tässä tutkimuksessa tarkoitetaan 15-20 vuotta taaksepäin, eli 2000-luvun alkua.

Monessa lehtiartikkelissakin on otettu kantaa siihen, että nykyään koulupoliisitoimintaan ei panosteta riittävästi. Tarkoitukseni on tämän tutkimuksen myötä selvittää, mikä on koulupoliisitoiminnan tilanne Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella ja miten se järjestetään.

Tutkimuksessa on tarkoitus tuoda myös koulupoliisitoiminnan resurssitilannetta esille. (SPJL, 2012)

Tutkimuskysymys tutkimuksessa on seuraava: ”Miten koulupoliisitoiminta on järjestetty Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella?” Toiminnan järjestymiseen sisältyy tässä tutkimuksessa myös käytössä olevat resurssit ja se, miten niitä tulisi suunnata ennalta estävässä poliisitoiminnassa. Tutkimustuloksissa on tarkoitus tuoda ilmi mahdollista muutosta, joka koulupoliisitoiminnassa on tapahtunut 2000-luvun alusta tähän päivään. Työn teoreettisessa osuudessa käydään aluksi läpi lähipoliisitoiminnan tarkoitusta ja eri muotoja. Lisäksi tutkimuksessa kerrotaan kouluilla työskentelevien opettajien ja muiden tahojen oikeuksista ja velvollisuuksista puuttua koululla nykyään paljon tapahtuvaan häiriökäyttäytymiseen.

Oppilaista lähtöisin olevat häiriökäyttäytymiset saattavat tulevaisuudessa saamaan aikaan opettajien voimavarojen loppumisen. Heidän pääasiallinen tehtävänsä on kuitenkin opettaa. Tuntuu siltä, että kasvatusta on siirtynyt pikkuhiljaa kotoa kouluille, mikä ei kuulu perusopetuksen opetussuunnitelmaan. (OPS, 2014, Yle, 14.10.2015)

Hypoteesini tässä tutkimuksessa on se, että koulupoliisitoimintaan ei ole riittävästi resursseja ja kouluvierailut ovat vähäisiä, koska muuttuva maailma, poliisien vähäinen määrä ja kiire eivät anna tarpeeksi aikaa ennalta estävään työhön. Työmäärän lisääntyminen ja muutenkin vähäiset resurssit eivät anna lähipoliisitoiminnalle tilaa toimia tarkoituksenmukaisella tavalla. (Yle, 14.1.2016) Hypoteesiini tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä liittyy myös ajatus siitä, että koulupoliisitoiminnan tilanne oli ennen parempi. Toiminta on mennyt mielestäni enemmän ja enemmän siihen suuntaan, että koulupoliisikin tulee paikalle vasta sitten, kun koulussa on tapahtunut jotain.

2 ENNALTA ESTÄVÄ TOIMINTA

2.1 Ennalta estävän toiminnan tarkoitus ja tavoitteet 2014-2018

Poliisilain 1 luvun 1§:ssä määritellään kaikki tehtävät mitä poliisille kuuluu. Poliisin tehtäviin kuuluu muun muassa oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikosten ennalta estäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii näiden tehtävien ohella myös viranomaisyhteistyössä ja hoitaa muita sille laissa erikseen säädettyjä tehtäviä esimerkiksi lupapalvelupuolella. (Poliisilaki, 1§) Yllä mainittu listaus poliisin tehtävistä pitää sisällään kuitenkin kaikista tärkeimmät ja olennaisimmat tehtävät, joista tässä yhteydessä syvennytään tarkastelemaan nimenomaan rikosten ennalta estämistä, joka on myös osa tämänkin tutkimuksen aiheena olevaa koulupoliisitoimintaa.

Vuosille 2014-2018 sisäasiainministeriön laatiman poliisin ennalta estävän toiminnan strategian mukaan ennalta estävä toiminta tulisi olla jokapäiväisessä poliisitoiminnassa tapahtuvaa poliisitoimintaa, jolla pitkällä aikavälillä saataisiin hyviä tuloksia aikaan. Tämä näkyisi muun muassa rikosten vähenemisenä ja turvallisuuden lisääntymisenä. Toiminta olisi kokonaisvaltaisesti ja tietojohdoisesti suunniteltua ja organisoitua, jonka toimeenpaneminen lähisi poliisin ylijohdosta saakka. Tilastoilla, ajantasaisella tiedolla ja ennakoivalla tiedolla saataisiin ennalta estävyys toimimaan joutuisasti ja pystyttäisiin puuttumaan asioihin ajoissa, jotta rikoksia saataisiin estettyä mahdollisimman tehokkaasti. (Ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2018, 3) Jos koulupoliisitoimintaakin toteutetaan vain jokapäiväisen poliisitoiminnan yhteydessä, niin herää kysymys, että palveleeko se koulupoliisitoiminnan tarkoitusta, jos se on vain jonkun muun toiminnan ohella tehtävää toimintaa?

Poliisin täytyy pysyä teknologiakehityksessä mukana, jotta se saavuttaa parhaat tavat kohdata suurin mahdollinen joukko kansalaisia, joihin vaikuttaa. Siksi tässäkin strategiassa puhutaan viestinnän tärkeydestä ja siitä, miten sen avulla poliisi ja kansalaiset pääsisivät lähelle toisiaan ja tällä voitaisiin saada hyviä ennalta estäviä tuloksia aikaan. Osan ihmisistä voisi olla helpompi lähestyä poliisia sosiaalisen median kautta, verrattuna kasvotusten tapaamiseen. Viestintä ja sosiaalinen media toimisi ikään kuin näkymättömänä lähestyttävyyttä helpottavana linkkinä poliisin ja kansalaisten välillä. (Ennalta estävän toiminnan strategia 2014-2019, 4)

Niin kuin strategian alussa jo mainitaan, jokapäiväisen poliisitoiminnan tulisi olla ennalta estävää. Esimerkiksi rikosten paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminenkin voidaan tehdä strategian mukaan ennalta estävästi. Sen mukaan järjestyspoliisi puuttuu rikoksiin ja rikkeisiin tehokkaasti, mikä lisää kiinnijäämisen riskiä, ja sitä kautta parantaa rikosten ennalta estävyyttä. Samalla tavalla rikostorjunnan ja tutkinnan puolella työskentelevät pyrkivät mahdollisimman tarkasti selvittämään ja tutkimaan rikoksia, joita tapahtuu. Se lisäisi kiinnijäämisriskiä, jonka kautta houkutus rikoksen tekemiseen laskee.

Edellä mainitut seikat poliisin ennalta estävästä toiminnasta on lähtöisin sisäministeriön tekemästä ennalta estävän toiminnan strategiasta vuosille 2014-2018, seuraavaksi työssä käsitellään saman tahon asettamaa samaa strategiaa vuosille 2019-2023, ja tarkastellaan ennalta estävän toiminnan tavoitteiden ja tarkoituksen kehitystä. Seuraavassa otsikossa yritetään myös peilata koulupoliisitoimintaa ennalta estävään toimintaan, mihin se vahvasti liittyy.

2.2 Ennalta estävän toiminnan tavoitteet 2019-2023

Uusimmalla ennalta estävän toiminnan strategialla on tarkoitus korvata edellisessä otsikossa käsitelty strategia vuosille 2014-2018. Uusi strategia on tarkoitettu vuosille 2019-2023. Sen mukaan rikosten ennalta estävyyteen tulisi panostaa aikaisempaa enemmän. Sen mukaan häiriöihin ja rikoksiin tulisi puuttua ennalta estävästi siten, ettei rikoksia kerkeäisi tapahtumaan. Tehokkaalla ennalta estävyydellä rikosten määrä vähenisi ja täten valtiolle aiheutuvat kulut rikosprosessin eri vaiheista laskisivat sen mukaan, mitä vähemmän rikoksia tapahtuu. Strategiassa on määritetty uudet tavoitteet, kohdealueet ja strategiset linjaukset, jotka koskevat vuosia 2019-2023. Perehdytään näihin hieman syvemmin seuraavaksi ja tarkastellaan, miten ne voisivat palvella nimenomaan koulupoliisitoimintaa. (Ennalta estävän toiminnan strategia, 2019-2023, 4)

Tavoitteista ensimmäisenä kohtana painotetaan sitä, miten rikoksiin ja häiriöihin tulisi puuttua tehokkaasti ja siten se palvelisi taloutta ja mahdollisia rikosten uhreja. Vaikka rikollinen teko onkin vain esimerkiksi yhden henkilön tekemä yksi teko, se voi kantaa seurauksensa hyvinkin pitkälle. Suurimmalla osalla rikoksista on uhri, joka joutuu kärsimään tavalla tai

toisella häneen kohdistuneesta rikoksesta, olkoon se väkivaltarikos tai omaisuuteen kohdistuva rikos. Uhrille saattaa jäädä elinikäisiä traumoja tapahtuneesta ja siten se voi vaikuttaa laajasti myös hänen lähipiirinsä hyvinvointiin ja turvallisuudentunteen puuttumiseen. (Ennalta estävän toiminnan strategia, 2019-2023, 11) Koulupoliisitoiminnan näkökulmasta on mielestäni erityisen tärkeää puuttua rikoksiin tehokkaasti ja tietynlaisella vakavuudella. Olisi tärkeä estää nuoria henkilöitä joutumasta rikolliselle tielle. Tämän takia koulun ja poliisin yhteistyö on todella tärkeää.

Strategiassa mainittu turvallisuuden tunteen säilyttäminen ja vahvistaminen on myös yksi tavoitteista. Häiriökäyttäytymiset, rikokset ja niistä runsaasti uutisoivan median vaikutukset on myös otettava huomioon. Häiriöt ja tehdyt rikokset aiheuttavat huolta myös ulkopoliisissa, jotka eivät millään tavalla liity kyseiseen rikokseen. He esimerkiksi lukevat rikoksesta lehdestä ja sen kautta heidänkin turvallisuudentunteensa saattaa kärsiä. Myös huhut ja juorut tapahtuneista tai tapahtumattomista rikoksista saattavat muovata kansalaisten turvallisuudentunnetta. Siksi onkin tärkeää, että poliisi etsii kohderyhmiä, joissa turvallisuudentunnetta on parannettava ja viestii heidän kanssaan.

Toiminnan on siis perustuttava myös tietojohtoisuuteen. Oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa poliisi on se, joka voi katkaista siivet leviäviltä huhuilta ja lisätä turvallisuudentunnetta vain olemalla läsnä. Teknologian kehittyessä se on helpompaa nykyisin, kuin esimerkiksi parikymmentä vuotta sitten. (Ennalta-estävän toiminnan strategia, 12) Mielestäni koulupoliisitoiminnassa mukana olevien poliisien täytyy myös tiedostaa teknologiakehitys ja se, että nuorten elämä pyörii nykyisin enemmän tai vähemmän internetissä. Nettikiusaaminen on myös yksi ongelmista nykyään. Netissä voidaan kommentoida anonyyminä, jolloin kiusaajan henkilöllisyys ei välttämättä koskaan selviä. Se voi olla jatkumoa koulukiusaamisesta ja aiheuttaa myös vakavaa haittaa kiusattavan hyvinvoinnille. (Nuortennetti, nettikiusaaminen)

Suomi on kansainvälistynyt ja samalla poliisitoimintaa on ohjattava samaan suuntaan, että luottamus poliisiin säilyy yhtä hyvänä, kuin se on nyt. Erilaiset vähemmistöt, alueet, ikäryhmien erot ja koko Suomen moninaistuminen saa varmasti aikaan eriäviä mielipiteitä poliisista ja poliisin toiminnasta. Tämän takia olisi tärkeä olla vuorovaikutuksessa kaikkien ihmisten kanssa riippumatta iästä, ihonväristä, kansalaisuudesta tai uskonnollisesta vakaumuksesta. Tällä lisättäisiin näkyvyyttä ja samalla luottamusta ja turvallisuudentunnetta monikulttuurisessa yhteiskunnassa poliisin näkökulmasta.

Strategian mukaan ennalta-estävän työn tulisi olla hyvin johdettua ja organisoitua ja myös nykyajan mahdollisuuksien mukaan moniammatillista. Nykyään on paljon eri palveluita, joihin poliisikin voi asiakkaansa tietyissä tilanteissa ohjata. Esimerkiksi väkivallankatkaisuo- jelman on yksi niistä yhteistyötahoista, joka on poliisin näkökulmasta erittäin tärkeä. Siellä työskentelevät eivät ole poliiseja, vaan oman alansa ammattilaisia, jotka osaavat tehdä työnsä ammattimaisesti ja tätä kautta saadaan tehokkaasti ennalta estettyä uusia väkivaltari- koksia. (Ennalta estävän toiminnan strategia, 13)

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä painopiste on nimenomaan ennalta estävässä po- liisitoiminnassa sekä sen alaluokissa, lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminnassa. Uuden strate- gian mukaan myös lähipoliisitoiminta on uudelleen järjestettyä. Tänä päivänä poliisilaitoksia on vähemmän ja ne toimivat isommilla alueilla kuin ennen. Tästä johtuen nykyinen lähipo- liisitoiminta, poliisin läsnäolo ja vuorovaikutus kansalaisten kanssa tapahtuu muiden poli- isitöiden ohella siten, että ollaan näkyvillä kansalaisten keskuudessa. Tämä kuuluisi jokaisen poliisimiehen ennalta estävään tapaan tehdä töitä. Painopiste on peruspoliisityössä ja lähi- poliisitoimintaa tehdään siinä ohella. Tämä ei kuitenkaan täysin palvele strategiassa asetet- tuja tavoitteita esimerkiksi siitä, miten poliisin pitäisi olla läsnä, olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja olla osa laajempaa yhteisöä. Muuttunut, laajempi toimintaympäristö ja nykyajan vähäiset resurssit ovat heikentäneet lähipoliisitoiminnan toteutumista ja sitä ei myöskään voida mitata tuloksellisesti millään tavalla, mikä on yksi syy siihen, minkä takia se on jäänyt taka-alalle. Lähipoliisitoiminnan tarkoitusta ja tavoitteita pidetään kuitenkin keskeisenä asiana uudessakin strategiassa. (Ennalta estävän toiminnan strategia, 2019-2023, 14)

2.3 Koulupoliisitoiminta osana ennalta estävää poliisitoimintaa

Ennen poliisin rakenneuudistusta 4/2014, poliisilaitoksia oli enemmän ja toiminta-alue oli paljon tiiviimpi kuin nykyään. Silloin saattoi joillain pikkupaikkakunnilla olla yksittäisiä koulu-, kylä-, ja korttelipoliiseja, josta nykyään käytetään tuttavallisemmin nimeä lähipolii- sitoiminta. Nykyään toiminta-alueet ovat hyvinkin laajoja, jolloin pääpisteenä ovat isoimmat kaupungit, eikä pienimmillä paikkakunnilla paljon poliisia näy. (Ennalta estävän toiminnan strategia, 2019-2023, 15) Mielestäni se ei riitä, että poliisi käy pikkupaikkakunnalla kerran viikossa tai kuukaudessa. Näillä pienimmillä paikkakunnilla ennalta estävyys ei toimi, kun paikalla poliisi ei juurikaan käy luomassa yhteyttä paikallisiin ihmisiin ja varsinkaan nuoriin.

Tämän seurauksena monia poliisitehtäviä jää hoitamatta, Suomen poliisijärjestöjen liiton tiedotteen mukaan jopa 100 000 tehtävää vuodessa. (SPJL tiedote 19.3.2012)

Jalonen kertoo koulupoliisitoimintaan liittyvässä opinnäytetyössään, että koulujen ja poliisin yhteistyötä helpottaa niiden välissä oleva koulupoliisitoiminta. Sen tarkoituksena on luoda turvallisuuden tunnetta ja tukea lapsia ja nuoria heidän kasvunsa turvaamiseksi, sekä puuttua varhaisessa vaiheessa häiriökäyttäytymisiin ja muihin epärehellisyyksiin. Tällaisissa tilanteissa, joissa kouluilla on omat koulupoliisinsa, on koulun henkilökunnankin helppo olla yhteydessä tähän koulupoliisiin ja alkaa selvittämään käsillä olevaa asiaa. (Jalonen, 2017, 4)

Toisessa opinnäytetyössä kerrottiin mahdollisimman matalasta kynnyksestä olla yhteydessä koulupoliisiin. Samalla koulupoliisi pitää lapsille ja nuorille laillisuuskasvatusta tai esimerkiksi liikennekasvatusta, mikä kuuluu myös monen koulun opetussuunnitelmaan. Sen tarkoitus on opettaa varhaisessa vaiheessa lapsille mikä on oikein ja mikä väärin. (Ilola, Kokkonen, 2018, 9)

Jalosen tutkimuksessa kerrotaan myös siitä, miten nuoret ovat koulupoliisitoiminnalle tärkeä kohderyhmä, ja miten koulupoliisitoiminta on muuttunut ajan kuluessa. Sen mukaan aikaisemmin poliisilaitoksia oli jopa 200 ja ne toimivat pienemmillä alueilla, jolloin oli paljon helpompaa käydä jokaisella pienemmänkin pitäjän kouluilla puhumassa esimerkiksi liikennekäyttäytymisestä. Nykyään laitoksien määrä on 11 ja toiminta-alueet laajemmat, niin väistämättä myös lähipoliisitoiminnan toteutuminen on vaikeutunut (Jalonen, 2018, 9).

2.4 Ennalta estävän toiminnan moniammatillinen yhteistyö

Ennalta estävä poliisitoiminta on saanut työkalukseensa muun muassa ankkuritoiminnan, joka on perustettu alkujaan Hämeenlinnassa 2000 -luvun alkupuolella. Ankkuri -tiimi on moniammatillinen työryhmä, jossa toimii muun muassa poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja nuorisotyöntekijä. Ankkuritiimi keskittyy nuoriin henkilöihin, joilla tarkoitetaan alle 18 -vuotiaita henkilöitä. He ovat tehneet rikoksen tai heitä epäillään siitä.

Ankkuri tutkii nuorten, alle 18-vuotiaiden rikoksentekijöiden tekemiä rikoksia. Sen lisäksi nuoren henkilön elämäntilanteeseen voidaan puuttua myös syvemmin, koska mukana on muidenkin alojen ammattilaisia, kuten esimerkiksi sosiaali- ja nuorisotyöntekijöitä. Tiimin tarkoitus on puuttua nuoren epärehellisiin tekoihin ja selvittää niiden syitä myös ennalta-estävässä mielessä. Ankkuri -tiimi koostuu eri alojen ammattilaisista, joilla on yhteinen tavoite rikosten ennalta-estämisestä, nuoren syrjäytymisen estämisestä ja nuoren hyvinvoinnin lisäämisestä. (Sisäministeriö, 2019, 17-18)

Ankkuritoiminnassa nuorta ei tuomita ja muutenkaan kohdella epäkunnioittavasti, vaan päinvastoin hänen positiivista käyttäytymistään tuetaan. Lisäksi jo tapahtuneisiin asioihin puututaan tehokkaasti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja pyritään estämään ongelmien kasaantuminen. (Sisäministeriö, 2019, 21)

3 KOULUPOLIISITOIMINTA KOULUN HENKILÖKUNNAN NÄKÖKULMASTA

3.1 Häiritsevään käyttäytymiseen puuttuminen

Lisääntyvät häiriökäyttäytymiset kouluissa, opetussuunnitelman tiukat aikataulut ja näistä aiheutuva stressi voivat johtaa monen opettajan työkyvyn heikkenemiseen. Opettajien työn tarkoitus ei toteudu, jos koko ajan joku luokassa häiriköi tai käyttäytyy muuten epäasiallisesti. Yksi huonosti käyttäytyvä oppilas vaikuttaa käytöksellään negatiivisesti myös muihin oppilaisiin ja heidän oppimiseensa. Näitä tilanteita varten perusopetuslaista löytyy pykälä, joiden puitteissa koulun rehtori tai opettaja voi tehdä tiettyjä toimia työrauhan säilyttämiseksi ja muiden opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden säilyttämiseksi. Seuraavaksi käydään hieman läpi, mitä keinoja opettajilla on käytössä kouluilla työskennellessään. Tässä kappaleessa käsiteltyjen asioiden on tarkoitus avata opettajien ja rehtoreiden oikeuksia puuttua oppilaan käyttäytymiseen, kun poliisia tai koulupoliisia ei ole saatavilla.

Perusopetuslain 35§:n mukaan oppilaan on osallistuttava opetukseen, johon hänet on otettu ja hoidettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Tämä toimii hyvänä pohjana sille, mitä oppilaan tulee noudattaa ja toisaalta sille, mihin toimiin opettajat voivat ryhtyä, jos tämä pykälä ei toteudu. Huomasin perusopetuslain kurinpitopykälissä myös paljon yhtäläisyyksiä poliisilakiin, joka puolestaan antaa poliisille toimivaltuuksia tietyissä tilanteissa. (Perusopetuslaki 35§)

Uskoisin, että kaikki opettajat eivät välttämättä ole edes tietoisia siitä, mitä kurinpidollisia toimia heillä on käytettävänänsä silloin, kun oppilas aiheuttaa häiriötä tai on vaaraksi muille läsnäolijoille.

Kurinpidollisia toimia on monia, ja laki säättää niitä käytettäväksi asteittain lievimmästä kovimpaan keinoon. Ensisijaisena keinoja häiriköivästi tai muuten epäasiallisesti käyttäytyneelle oppilaalle voidaan pitää maksimissaan kaksi tuntia kestävä kasvatuskeskustelu, jossa yksilöidään oppilaan tekemä laiminlyönti ja käydään läpi sen syyt ja seuraukset. Lisäksi siitä ilmoitetaan huoltajalle ja myös hänelle pitää varata tilaisuus osallistua tähän keskusteluun. (Perusopetuslaki, 35a§)

Perusopetuslain kurinpitopykälä käsittelee kasvatustilanteesta seuraavaksi kovimpia toimia häiriön, laiminlyönnin tai muun huonon käytöksen seurauksena. Tämä pykälä käsittelee puolestaan jälki-istuntoon määräämistä, kirjallista huomautusta ja jopa oppilaan erottamista koulusta määrääjäksi. Opetusta tai koulun järjestyssääntöjä rikkova oppilas voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi. Jälki-istunnon sijaan voidaan oppilaalle antaa myös kirjallinen varoitus, jonka antaja voi niin ikään olla opettaja tai rehtori.

Saman pykälän mukaan häiritsevästi tunnilla käyttäytyvä oppilas voidaan myös opettajan päätöksellä poistaa meneillään olevalta tunnilta. Opetukseen osallistumisen pääsyn epääminen voi kestää enintään loppupäivän ajan, tämä edellyttää poistetun oppilaan uhkaavaa tai väkivaltaista käytöstä ja sitä, että häiriköinti jatkuu ja on kohtuutonta. Jälki-istuntoon määrätyle oppilaalle voidaan myös teettää tehtäviä jälki-istunnon ajan. Tehtävät voivat olla esimerkiksi suhteessa laiminlyötyyn tekoon, mutta niiden tulee olla myös kasvatusta. Toisaalta jälki-istunnossa oleva oppilas voidaan velvoittaa olemaan hiljaa koko jälki-istunnon ajan. Mainitaan vielä, että edellä mainitut kurinpito- ja muut seuraamukset tulee järjestää siten, että se ei estä oppilaan osallistumista opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, lukuun ottamatta oppilaan poistaminen tunnilta tai erottaminen määrääjäksi. (Perusopetuslaki, 36§)

3.2 Opettajien oikeudet puuttua oppilaan omaisuuteen ja fyysiseen koskemattomuuteen

Niin kuin jo aikaisemmin mainittiin, mikäli oppilas käyttäytyy uhkaavasti tai häiritsevästi, on opettajalla tai koulun rehtorilla oikeus poistaa tällainen oppilas luokkahuoneesta esimerkiksi lopputunnin ajaksi. Tämä edellyttää sitä, että oppilas ei noudata poistumiskäskyä. Poistamisen yhteydessä opettajalla tai rehtorilla on oikeus käyttää voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina poistettavan oppilaan ikä ja fyysisyys sekä tilanteen vakavuus huomioon otettuna. Mikäli tällainen tilanne tulee eteen, pitää siitä opettajan tai rehtorin laatia kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle, eli esimerkiksi kunnalle, joka toimii opetuksen järjestäjänä. Opettajille ei järjestetä erikseen voimakeinojen käyttöä, joten tilanne saattaa helposti mennä myös voimakeinojen käytön liioitteluksi, josta säädetään erikseen rikoslaissa. (Rikoslaki, 4 luku, 6§)

Koulun rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus ottaa haltuunsa esineitä ja aineita oppilaalta, jotka ovat säädetty kielletyiksi tai muuten häiritsevät opetusta. Mikäli tällaisessa tilanteessa

oppilas tekee vastarintaa tai kieltäytyy antamasta esinettä tai ainetta pois, on opettajalla ja rehtorilla oikeus käyttää fyysisiä voimakeinoja, joita niin ikään voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä, vastarinnan vaarallisuus ja tilanteen kokonaisvaltainen arviointi huomioon otettuna. Tämä pykälä on samankaltainen kuin poliisilakiin kirjattu pykälä 14§, ”vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto”. Opettajilla ja poliiseilla on tässä yhteydessä samankaltainen toimivaltuus, mutta tietysti erojahan näistäkin pykälistä löytyy. Opettajille suunnatulla pykälällä yritetään turvata perusopetusta, järjestystä ja koulun sisäistä turvallisuutta ja haltuunoton perusteet ovat lievemmät kuin poliisilakiin kirjatussa pykälässä. Poliisilakiin kirjattu pykälä esineiden ja aineiden haltuunotosta koskee yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä koko valtakunnan alueella, jolla poliisi toimii, ja joka on yksi poliisin tehtävistä. (Poliisilaki 14§, Perusopetuslaki, 36d§)

Viimeisimpänä kohtana opettajien oikeuksista käsitellään opettajan oikeutta tarkastaa oppilaan tavarat, jonka perustana pidetään kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamista, jota pidetään omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavana esineenä tai aineena. Tarkastus voidaan suorittaa melko laajasti, sillä tarkastuksen kohteena on oppilaan mukana olevat tavarat, vaatteet ja hänen hallinnassaan olevat säilytystilat. Tämäkin edellyttää sitä, että oppilas kieltäytyy itse esittämästä tavaroitaan opettajalle ja voidaan pitää ilmeisenä, että tällaisia esineitä ja aineita hänen hallustaan löytyy. Jos tätä perusopetuslain pykälää verrataan taas poliisilakiin, niin se on hyvin samankaltainen poliisilain 2 luvun 12§:n kanssa, joka on turvallisuustarkastus. Sen mukaan poliisilla on oikeus tarkastaa jonkin esimerkiksi vapauteen liittyvän poliisitoimen yhteydessä, mitä henkilöllä on mukana olevissa tavaroissaan tai vaatteissaan. Perusopetuslain mukaan tavaroiden tarkastukseen pitää liittyä epäily siitä, että oppilaalla joitain kiellettyjä tai vaarallisia esineitä tai aineita on mukanaan, eikä hän itse suotu tavaroitaan näyttämään. Käytännössä nämäkin tarkastukset poliisin ja opettajan välillä ovat tarkoituspäälänsä samankaltaisia, mutta eroavaisuuksia löytyy myös paljon. (Perusopetuslaki, 36e§, Poliisilaki 2 luku 12§)

3.3 Artikkeleita koulupoliisitoiminnasta

Ipan poliisiuutisissa (2/2019) sivulla 20-21 on haastateltu muutamaa eri koulun rehtoria koulupoliisitoiminnasta. Heidän näkemystensä mukaan aikanaan, kun oli koulukohtainen koulupoliisi, oli yhteistyö paljon helpompaa ja kynnyksensä ottaa yhteyttä koulupoliisiin matalampi. Koulupoliisit osallistuivat myös oppilashuoltoryhmiin, mikä nähtiin hyvänä asiana.

Yksi rehtoreista kertoi, että koulupoliisitoiminta loppui todella nopeasti, ”Oli aika, kun yritin saada poliisia koululle niin sanottiin, että tulee, jos joku kerkeää oman toimensa ohella – eikä kukaan kerennyt”, sanoi Kähärin koulun johtaja Kirsti Savikko. Tämä lause kuvaa mielestäni hyvin sitä, mihin suuntaan koulupoliisitoiminta on mennyt, kun tarkoituksena on ennalta estävän toiminnan strategiassa (2014-2018) ollut se, että jokainen poliisi toimii ennalta estävänä poliisina muiden töiden ohella. Aikaa ei vain jää enää esimerkiksi kouluvierailuille.

Jutussa haastatellut rehtorit pitivät myös tärkeänä sitä, että kun oli yksi ja sama koulupoliisi, niin hän tunsu henkilökunnan, oppilaat ja muutenkin koulu yhteisön kulttuurin ja sen seurauksena yhteistyö oli todella paljon helpompaa. Hepokullan koulun rehtori Ari Normaston mukaan ”15-20 vuotta on koulupoliisitoiminta ollut melko ”näkymätöntä” ja poliisia tarvittaessa on pitänyt lähestyä hitaampia ja toiminnaltaan kankeampia ”virallisia” teitä.”, kertoi Hepokullan koulun rehtori Ari Normasto haastattelussaan. Loogisesti olisi paljon helpompi, että yhden puhelinsoiton päässä olisi yksi koulupoliisi, jonka resurssit mahdollistaisivat asian hoitamisen. Tätä vanhaan malliin palaamista Normasto myös toivoo haastattelussaan.

”Koulupoliisi väsyi huumeongelman vähättelyyn ja haluaa saada tuhannet kokkolalaiset kuulemaan, mistä on kyse – ”Lähes päivittäin joku käy koulua pikku pöllyissä”” Yle uutisten artikkelissa (12/2018) on haastateltu Kokkolassa oppilaitospoliisina toimivaa Juha Puurulaa, jonka mukaan Keski-Pohjanmaan alueen huume tilanne on huolestuttava. Hänelle soitetaan alueen oppilaitoksista, ja kerrotaan johonkin huumeisiin liittyvästä. Puurulan mukaan kaikki vihjepuhelut ovat osoittautuneet oikeiksi.

Puurula on yksi niistä koulujen kanssa yhteistyötä tekevästä poliiseista, joka tunnetaan, ja siksi hänen puhelimensa soi jatkuvasti. Tästä voi päätellä, että koulupoliisin tarve on siis suuri. Huumeongelmaan oli saatu rahoitusta loppusyksystä 2018, kun sen vakavuus todettiin. Puurulan mukaan nuoret aloittavat huumeidenkäytön kannabiksella ja käyttävät myös lääkkeitä. Tämä näkyy oppilaiden jatkuvissa poissaoloissa, joita saattaa olla satoja tunteja. (Yle, 12/2018)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa ja kuvata Pohjanmaalla tapahtuvaa koulupoliisitoimintaa ja siitä, miten sitä on toteutettu 2000 -luvun alusta nykypäivään. Opinnäytetyössä haastatellaan kahta pohjanmaan alueella toimivaa koulupoliisia ja sitä kautta saadaan heidän näkemyksiään asiaan. Toteutin haastattelut puolistrukturoituina yksilöteemahaastatteluina, niitä käsitellään enemmän seuraavissa kappaleissa.

Löysin opinnäytetöiden sähköisestä Theseus -järjestelmästä monia koulupoliisitoimintaan liittyviä opinnäytteitä. Näissä töissä on haastateltu eri ikäisiä oppilaita, opettajia ja rehtoreita. Myös koulukuraattoreita ja muita koulujen kanssa yhteistyötä tekeviä tahoja oli töissä haastateltu. Omassa työssäni minulla on tarkoitus tuoda koulupoliisina toimivien poliisimiesten näkökulmia koulupoliisiasiheeseen liittyen. Ennen poliisiopintoja olen tehnyt noin kahden vuoden verran opettajan viransijaisuuksia, ollut paljon tekemisissä varsinkin yläkoululaisten kanssa ja saanut osallistua moneen keskusteluun heidän kanssaan. Tämän myötä koin aiheen tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi.

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää ja kuvailla ennalta estävää poliisitoimintaa Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella. Vielä tarkemmin koulupoliisitoimintaa, joka on yksi ennalta estävän toiminnan muodoista. Päättämiskysymys työssä on: ”Miten koulupoliisitoiminta on järjestetty pohjanmaan poliisilaitoksen alueella?” Minulla on myös muutama alatutkimuskysymys liittyen koulupoliisitoimintaan:

Miten koulupoliisitoiminta on järjestetty sen alkuaikoina?

Miten koulupoliisitoimintaa järjestetään nykypäivänä?

Kuinka tarpeellista koulupoliisitoiminta on?

Minkälaisia resursseja koulupoliisitoimintaan on Pohjanmaalla?

4.2 Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kun aloin tekemään tutkimustani koulupoliisitoiminnasta, mietin, kumman tutkimusmenetelmän valitsen käytettäväksi, kvalitatiivisen vai kvantitatiivisen. Tutkimuskysymykseni oli se, että miten koulupoliisitoimintaa järjestetään Pohjanmaan poliisilaitoksen alueella. ”Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on usein jonkin ilmiön ymmärtäminen, ei tilastollisten yhteyksien etsiminen. Tämä mahdollistaa sen, ettei tutkimusaineiston tarvitse välttämättä olla suuri, joskus yksikin tapaus voi riittää.” (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, laadullinen tutkimus). Koulupoliisitoiminta on ilmiö, johon kerään vastauksia omassa tutkimuksessani kahdelta eri haastateltavalta, joten mielestäni tämä tutkimusmenetelmä sopii tähän tutkimukseen hyvin.

4.3 Teemahaastattelu ja teemat

”Suomen kielessä tutkimuksen tiedonkeruutapaa, jossa henkilöiltä kysytään heidän omia mielipiteitään tutkimuksen kohteesta ja vastaus saadaan puhutussa muodossa, nimitetään haastatteluksi”, kertoo Sirkka Hirsjärvi ja Helena Hurme kirjassaan Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö (Hirsjärvi & Hurme. 2000, 41)

Hirsjärvi ja Hurme kertovat kirjassaan, että niin kutsutun arkipäiväisen haastattelun lisäksi on olemassa myös tutkimushaastattelu, jonka antamaa tietoa voidaan soveltaa jonkin käytännön ongelman ratkaisemiseen. Lisäksi tutkimushaastattelulla on eri lajeja, jotka eroavat strukturointiasteen perusteella, eli sillä, miten kiinteästi kysymykset on muotoiltu ja missä määrin haastattelija jäsentelee haastattelutilannetta. Tämän voisi ymmärtää siten, että kuinka tarkasti haastattelija esittää kysymyksiä ja kuinka tarkkoja kysymykset ovat. Tutkimushaastatteluiden eri lajeja ovat muun muassa strukturoimaton haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu, syvähaastattelu ja kvalitatiivinen haastattelu. Tarkastellaan hieman tarkemmin seuraavaksi puolistrukturoitua haastattelua, josta kirjassa käytetään nimitystä teemahaastattelu. (Hirsjärvi, Hurme, 2000 41-44)

Strukturoidussa haastattelussa, esimerkiksi lomakehaastattelussa, kysymykset ovat kaikille samat. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa kysymykset ovat samat, mutta niiden kysymisjärjestys saattaa muuttua haastattelun etenemisen mukaan. Myöskään haastateltaville ei anneta vastausvaihtoehtoja, vaan he saavat vastata omien sanojensa ja ajatustensa mukaan.

Teemahaastattelussa voidaan käyttää teemoittelua, jota myös minä käytin omassa työssäni. Sen mukaan haastattelu etenee etukäteen kehiteltyjen teemojen mukaan, joista haastattelija on keksinyt kysymyksiä haastateltavalle. Omassa työssäni oli neljä eri teemaa, ja jokaiseen teemaan olin laatinut 3-5 eri kysymystä, joita esitin haastateltaville.

(Hirsjärvi, Hurme, 2000, 48)

Toteutin haastatteluni yksilöteemahaastatteluna, eli haastattelin jokaisen haastateltavan erikseen. Jos olisin toteuttanut haastattelun ryhmähaastatteluna, niin haastateltavien vastaukset olisivat voineet vaikuttaa toisiinsa, mikä olisi saattanut heikentää vastausten luotettavuutta. Koin paremmaksi haastatella henkilöt yksitellen, jotta päästään mahdollisimman syvälle aiheeseen ja haastateltava uskaltaisi kertoa aidon mielipiteensä aiheesta ilman ympäristön painetta. Haastattelutilanne eteni paremmin, kun tilanteessa oli vain minä ja haastateltava, ja se oli ikään kuin avointa keskustelua tiettyjen teemojen sekä kysymysten kautta.

Teemat, joita käytin haastattelussani, ovat seuraavat:

1. *Koulupoliisitoiminnan järjestäminen sen alkuaikoina*
2. *Koulupoliisitoiminnan järjestäminen nykyään*
3. *Koulupoliisitoiminnan tarpeellisuus*
4. *Koulupoliisitoimintaan annettavat resurssit*

Seuraavissa kappaleissa perehdytään enemmän haastateltaviin ja haastatteluista saatuun materiaaliin. Haastattelusta saadusta materiaalista poimitaan tärkeimmät ja olennaisimmat asiat, jotka analysoidaan ja kirjoitetaan tutkimustuloksiin myöhemmin tässä tutkimuksessa. Valitsin käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi tähän tutkimukseen teemahaastattelun, koska sillä voidaan tutkia kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita. Minulla on tarkoitukseni kerätä tietoa nimenomaan koulupoliiseina toimivilta poliisimiehiltä ja kerätä tutkimukseeni heidän näkemyksiään koulupoliisitoiminnasta, minkä takia teemahaastattelu on sopiva menetelmä siihen. Myös, se että haastattelu etenee tiettyjen teemojen mukaan, on tärkeää, koska se saa aikaan syvempää keskustelua, mitä ei välttämättä saisi aikaan pelkällä kysymys - vastaus toimintamallilla. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, 48)

4.4 Haastateltavat ja haastatteluiden toteutus

Pohjanmaan poliisilaitoksen toimialueeseen kuuluu Etelä- ja Keskipohjanmaa sekä Pohjanmaa, jolla tarkoitetaan länsirannikolla sijaitsevaa pohjanmaan aluetta. Asukkaita Pohjanmaalla on 443 000. Pohjanmaalla on 11 poliisiasemaa, jotka sijaitsevat Vaasassa, Alajärvellä, Kaustisella, Kokkolassa, Seinäjoella, Lapualla, Kristiinankaupungissa, Kauhajoella, Laihialla Pietarsaareissa ja Alavudella. Koko pohjanmaan alueella on noin 40 kuntaa ja joisakin kunnissa on useampi koulu, joten koulujen lukumäärä on lähellä sataa koulua.

(Poliisi.fi, Wikipedia)

Sain haastateltavaksi kaksi koulupoliisina toimivaa poliisimiestä, joista toinen on toiminut pääasiallisesti Etelä-Pohjanmaan alueella ja toinen Keski-Pohjanmaan alueella. Tarkoitukseni oli haastatella kolmea eri koulupoliisia, mutta kolmas haastattelu jäi pois siitä syystä, että Pohjanmaalta ei löytynyt kolmatta koulupoliisia. Tarkoitukseni olisi ollut saada näkökulmaa aiheeseen myös Rannikko-Pohjanmaan alueelta. Se olisi ollut ihanteellinen tilanne, sillä Pohjanmaa on jaettu poliisitoimialueittain kolmeen alueeseen, jotka ovat Etelä-, Keski- ja Rannikkopohjanmaa. Tässä opinnäytetyössä haastateltavat pysyvät anonyymeinä. Kappaleet on jaoteltu siten, että ensimmäinen kappale käsittelee poliisin näkökulmasta, joka toimii Etelä-Pohjanmaan alueella ja sen jälkeen olevassa kappaleessa käsitellään Keski-Pohjanmaalla toimineen poliisin näkemyksiä.

Ensimmäisen haastatteluni kohteena oli poliisimies, joka toimii koulupoliisina Etelä-Pohjanmaalla. Hän on minulle ennestään tuttu poliisi, joka asuu samassa kunnassa kanssani, eli Vimpelissä. Suunnitelmani oli haastatella kummatkin haastateltavat ennen työharjoittelun loppua, jotta voisin sen jälkeen keskittyä tutkimusaineiston analyysiin. Koin helpoimmaksi tavaksi haastatella hänet Vimpelissä, joka myös kävi hänelle. Hän ehdotti, että tulisin hänen kotiinsa tekemään haastattelun, mikä kävi myös minulle todella hyvin. Haastattelu lähti luonnollisesti käyntiin ja saimme keskusteltua tutkittavana olevasta aiheesta ja teemoista hyvin. Keskustelu oli avointa ja minä esitin välillä kysymyksiä teemojen kautta. Sain kattavat vastaukset kaikkiin kysymyksiin ja laajasti koko aiheeseen liittyviä seikkoja hänen näkökulmastaan.

Toisena haastateltavana minulla oli poliisimies, joka työskentelee koulupoliisina Keski-Pohjanmaalla Kokkolassa. Samassa paikassa, jossa suoritin työharjoitteluni. Kuulin työkavereiltani, että hän työskentelee koulupoliisina asemalla, jossa olen työharjoittelussa. Kerroin heti

hänelle, että teen koulupoliisiaiheista opinnäytetyötä ja kysyin, voisiko hän olla haastateltava tutkimuksessani. Hän innostui heti aiheesta ja lupasi tulla haastateltavaksi. Hän tekee täyspäiväisesti koulupoliisin työtä ja kaikkea muuta, mitä siihen työhön kuuluu. Haastattelun suoritin hieman ennen työharjoitteluni loppua Kokkolan poliisiasemalla. Haastattelutilanne oli rento ja avoin sekä keskustelu eteni omalla painollaan. Oli mielenkiintoista huomata, miten hän sai koko haastattelun ajan yhteydenottoja kouluilta. Siinä huomasi, miten kiireistä täysipäiväisen koulupoliisin työ voi olla. Tämä ei kuitenkaan haitannut haastattelun etene- mistä.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tein haastattelut yksilöteemahaastatteluina, joihin sain haastateltavaksi 2 koulupoliisia Pohjanmaan alueelta. Haastattelin heidät yksitellen tiettyjen teemojen avulla ja ensimmäiseksi käsitellään Eteläpohjanmaalla toimineen koulupoliisin haastattelutuloksia, sen jälkeen Keski-Pohjanmaan koulupoliisin haastattelutuloksia. Tämän jälkeen on tiivis yhteenvedo tuloksista.

5.1 Koulupoliisitoiminta Etelä-Pohjanmaalla

Ensimmäisenä teemana haastattelussa oli ”**koulupoliisitoiminnan järjestäminen sen alkuaikoina**”. Haastattelun mukaan koulupoliisitoimintaan panostettiin aikaisemmin paljon enemmän verrattuna nykypäivään. Hänen mukaansa entisaikaan koulupoliisitoimintaan oli laitettu enemmän aikaa ja resursseja, minkä myötä myös kouluvierailut ja koko koulupoliisitoiminta toimi paremmin.

Ennen kouluille saattoi olla nimettynä oma koulupoliisi, kummipoliisi, tai muu vastaava. Haastateltavan mukaan yhdellä poliisimiehellä saattoi olla jopa 6 koulua, joissa vierailuja järjestetään ja toteutetaan koulupoliisitoimintaa. Toiminta on ollut pääosin liikennevalistusta ja laillisuuskasvatusta, josta aikaisemmin maksettiin myös luentopalkkio. Palkkion suuruus ei tullut selville haastattelussa.

Haastateltava poliisi ei ole koskaan ollut virallisesti nimettynä koulupoliisina millekään koululle, vaan hänelle kaikki pyynnöt ovat tulleet henkilökohtaisen puhelimen kautta. Hänet kuitenkin tunnetaan koulupoliisina ja hän on saanut myös esimiehiltään valtuudet toimia tällaisena. Koulupoliisitoiminta kuuluu laajempaan ennalta-estävään poliisitoimintaan, mitä ei ole organisoitu tarpeeksi hyvin, ja tämän seurauksena toiminta ontui.

Toisena teemana haastattelussa oli ”**koulupoliisitoiminnan järjestäminen nykypäivänä**”. Poliisin mukaan nykypäivän koulupoliisitoiminta on suppeimmillaan sitä, että mennään päiväkotiin tai ala-asteelle näyttämään poliisiautoa ja juttelemaan lasten kanssa. Siitä seuraavana askeleena on teemojen mukaisten luentojen ja valistusten pitäminen koululaisille. Luennoista ei nykyisin makseta luentopalkkiota, joita maksettiin vielä 2000-luvun

alkupuolella. Kouluvierailuihin käytetty aika voidaan nykyisin käyttää vapaa-aikana joskus muulloin, mistä poliisit käyttävät termiä ”laittaa tunnit pankkiin”.

Kysyttäessä siitä, miten koulupoliisitoiminta vastaa nykyajan nuorten koulupoliisin tarpeeseen, sain vastaukseksi, että ei todellakaan vastaa tarpeeseen. Hänen mukaansa nykypäivän nuorten kasaantuvat ongelmat ja kouluissa yleisesti esille tulevat häiriökäyttäytymiset vaativat paljon enemmän koulupoliisia paikalle säännöllisesti. Hän kuvasi tilannetta siten, että koulupoliisin tarve kasvaa, mutta itse toiminta pysyy ennallaan tai huononee entisestään.

Seuraavaksi keskusteltiin kouluvierailujen järjestämisestä, minkä yhteydessä haastateltava kertoi, että omalta osaltaan kouluvierailut on saatu järjestettyä suhteellisen hyvin. Oma aktiivisuus on avainasemassa sen suhteen, miten pystyy työvuorojen puitteissa vierailuja järjestämään. Se on kiinni myös omasta ryhmänjohtajasta, joka on tässä tapauksessa lähin esimies. Myös se on edesauttanut asemaa, että on tunnettu poliisi omalla alueellaan. Se madaltaa koulujen kynnystä olla yhteydessä, toteaa haastateltava. Huonona asiana hän näkee sen, että ei ole olemassa yhtä kanavaa, esimerkiksi sähköpostia, jonka kautta jokainen kouluvierailupyyntö voisi tulla.

Haastateltava kertoo tottuneensa siihen, että hän pyytää opettajia laittamaan hänelle viestiä ennen luentoja, joita ennen opettajat ovat kyselleen oppilailta, jos heillä olisi jotain kysyttävää. Tämän ansiosta on helpompi mennä pitämään luentoja ja vastata jo ennalta oppilaiden kysymiin kysymyksiin. Hänen mukaansa koulupoliisitoiminta toteutuu parhaiten nimenomaan keskustelemalla oppilaiden kanssa.

Seuraavaksi tiedustelin haastateltavalta, millainen on hyvä koulupoliisi. Hänen mukaansa koulupoliisina pärjää hyvin, mikäli tulee toimeen lasten ja nuorten kanssa, sekä osaa kuunnella heitä. Nuorten kanssa tarvitsee pelisilmää, mikäli heidän kanssaan haluaa tulla toimeen, hän toteaa. Koululaistenkin joukossa on hänen mukaansa niin paljon erilaisia nuoria, että jos niitä alkaisi yksilöimään, niin työtä tulisi vaikeaa. On hyväksyttävä erilaisuus ja myös se, että joitain oppilaita ei kiinnosta yhtään, mitä koulupoliisi puhuu, ja toisia puolestaan kiinnostaa paljon enemmän.

Lisäksi haastatellun poliisin näkemyksen mukaan on todella tärkeää, että kouluilla kävisi sama poliisi, joka tuntee koulun säännöt, käytännöt, henkilökunnan, oppilaat sekä yleisesti

koko kouluyhteisön. Koulupoliisitoiminta toteutuu paremmin ja on tarkoituksenmukaisempaa, jos edellä mainittu toteutuu.

Seuraavaksi käsitellään teemaa ”**koulupoliisin tarpeellisuus**”, mikä tämän poliisin mukaan on äärimmäisen tarpeellista. Hänen mukaansa koulupoliisi on olemassa ongelmien ennaltaehkäisyyn ja koulupoliisin rooli tulee myös esille siitä, jos nuoren ongelmiin puututaan. Hänen mukaansa koulupoliisin tarve on lisääntynyt valtavasti viimevuosien aikana. Ongelmat ja häiriökäyttäytymiset nuorten keskuudessa ovat lisääntyneet kouluissa ja opettajat joutuvat yhä enemmän puuttumaan niihin normaalin työnsä ohella. Opettajien työn laatu kärsii, kun joudutaan puuttumaan yhä enemmän näihin häiriöihin. Opettajien työ on opettaa, eikä olla poliisi, vaikka välillä näinkin tietysti on.

Viimeisenä kohtana tämän teeman yhteydessä keskustelimme koulujen eriarvoisesta asemasta, riippuen koulun sijainnista. Keskustelimme lähinnä siitä, miten pienempien kuntien koulupoliisitoiminta toteutuu, kun välimatkaa lähimmälle poliisiasemalle on monia kymmeniä kilometrejä. Poliisiasemien määrää on vähennetty viimevuosien aikana, mikä on heikentänyt poliisin saatavuutta. Haastateltavan mukaan koulut ovat eri arvoisessa asemassa riippuen sijainnista. Hänen mukaansa pidemmälle koulupoliisireissulle lähteminen vaatii paljon enemmän aikaa ja resursseja verrattuna siihen, jos käy samassa kunnassa tai kaupungissa kouluvierailulla, missä on töissä. Näiden erojen vähentäminen vaatisi koulupoliisityöltä paljon enemmän suunnitelmallisuutta, kertoo Etelä-Pohjanmaalla työskentelevä poliisimies.

Viimeisenä teemaja haastateltavan kanssa keskusteltiin teemasta, jonka nimesin ”**koulupoliisitoimintaan annettavat resurssit**” -nimellä. Siinä keskusteltiin siitä, minkälaisia resursseja ja kuinka paljon niitä on tähän toimintaan. Myös resurssien riittävydestä sain vastauksia haastateltavalta.

Haastattelun mukaan poliisissa lasketaan pisteitä, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että yksi annettu sakko on yksi piste. Ennalta estävässä poliisitoiminnassa pisteitä ei voida laskea. Tekemättömiä rikoksia on hyvin vaikea laskea.

Viimeisenä kohtana koko haastattelussa käytiin läpi sitä, ovatko koulupoliisitoimintaan annetut resurssit riittävät. Hänellä oli asiaan yksinkertainen vastaus, minkä mukaan resurssit eivät ole riittävät. Hänen mukaansa asioihin ei pystytä puuttumaan enää ennalta estävästi, mikä on koko koulupoliisitoiminnan tarkoitus. Pitäisi pystyä tekemään ennalta estävästi töitä

ja pelkästään poliisin läsnäolon lisääminen kouluissa olisi jo askel eteenpäin. Nykyään asioihin puututaan vasta sitten, kun jotain on jo kerennyt tapahtumaan, mikä ei palvele koulupoliisitoiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Poliisin pitäisi tunnustaa asian tärkeys ja panostaa siihen. Koulupoliisitoiminnan toimivuus on poliisin omasta mielenkiinnosta ja ajasta kiinni.

5.2 Koulupoliisitoiminta Keski-Pohjanmaalla

Keski-Pohjanmaalla toimivan poliisimiehen haastattelussani käytin samoja teemoja kuin Etelä-Pohjanmaan poliisimiehen haastattelussa. Tutkimuksen toinen haastateltava toimii täysipäiväisenä koulupoliisina Keski-Pohjanmaalla. Hänen toimialueeseensa kuuluu kaikki Keski-Pohjanmaan koulut. Koulupoliisitoiminta on yksi osa hänen työtään, sillä hän tekee myös paljon sidosryhmäyhteistyötä muun muassa sosiaalityöntekijöiden kanssa.

Ensimmäisessä teemassa käsiteltiin ”**koulupoliisitoiminnan järjestämistä sen alkuaikoina**”. Haastateltava kertoi, että aikaisemmin, 90 -luvulla, oli olemassa lähipoliisiryhmä, joilla oli omat lähipoliisinsa. Jo silloisen nuorisotyön kanssa tehtiin paljon yhteistyötä. Hänen mukaansa kautta aikain on tehty koulupoliisityötä, mutta se on vain vahvistunut parin viime vuosikymmenen aikana. Kouluja oli jaoteltu poliisilaitoksittain ja poliiseittain vastuualueisiin siten, että kaikille riitti tekemistä.

Haastatteluiden mukaan on ollut monenlaisia toimintamalleja vuosien varrella, ja monet eri ihmiset ja ammatinedustajat ovat tehneet koulujen kanssa yhteistyötä. Aikaisemmin koulupoliisitoiminta oli satunnaisempaa. Silloin riitti se, että koululta otetaan yhteyttä ja pyydetään pitämään luentoa esimerkiksi liikennesäännöistä.

Seuraavaksi siirryttiin teemaan, joka käsittelee ”**koulupoliisitoiminnan järjestämistä nykypäivänä**”. Niin kuin aikaisemmin kävi ilmi, haastateltavalle kuuluu kaikki Keski-Pohjanmaan suomenkieliset koulut, joiden kanssa hän tekee yhteistyötä. Hänen mielestään se on hyvä asia, että saa tehdä itsenäisesti työtä, joka hänelle on valtuutettu esimiestasolta. Nykyisin kaikki koulut hänen alueellaan tietävät, keneen ottaa yhteyttä tarvittaessa. Yhteydenotokynnyksen on tarkoitus olla mahdollisimman alhainen, jotta koulupoliisitoiminnan tarkoitus toteutuu.

Nykyisin se ei toimi niin, että koulut soittavat ja pyytävät pitämään luentoja, koska nuoret ovat paljon somessa ja ongelmia nuorten keskuudessa on paljon enemmän verrattuna aikaisempaan. Esimerkiksi päihteet ja huumausaineet ovat nykyään sellainen seikka, mikä on kasvanut laajaksi ongelmaksi. Hänen mukaansa koulupoliisitoimintaa on kuitenkin jollain tasolla tehty koko ajan.

Koulupoliisi on myös tyytyväinen siihen, mihin suuntaan koulupoliisitoiminta on mennyt nykypäivänä. Tällä hän tarkoittaa sitä, että koulupoliisitoiminta ei ole pelkästään poliisi - oppilas yhteistyötä, vaan mukaan on otettu oppilaiden vanhempia ja opettajiakin. Esimerkiksi huumevalistuksissa hän kokee tärkeäksi sen, että vanhemmat ja opettajat ovat myös tietoisia huumausaineista ja esimerkiksi niiden käyttöön liittyvistä oireista, joita saattavat olla esimerkiksi toistuvat poissaolot.

Haastateltavan mukaan nuoret eivät itse myönnä tarvitsevansa koulupoliisia ja on hyvin harvinaista, että nuori itse ottaa yhteyttä koulupoliisiin. Yhteydenottoja tulee paljon koulun ulkopuolelta. Hän uskoo, että nykyinen koulupoliisitoimintamalli vastaa nykynuorten koulupoliisin tarpeeseen.

Käytännön järjestelyt ovat hyvällä mallilla nykypäivänä. Työn tekeminen ja siitä saatu kokemus tuovat lisää yhteydenottoja ja työtä, joka on hyvä asia. Kun puhutaan laajalle yleisölle, sana leviää paljon tehokkaammin ja sitä kautta koko koulupoliisityö saavuttaa paremmin tarkoituksenmukaisuutensa.

Hyväksi koulupoliisisiksi haastateltava kuvailee sellaisen sosiaalisen, rennon, tunnetun henkilön, joka ei ajattele asioita ainoastaan poliisinäkökulmasta ja osaa madaltaa yhteydenotokynnystä olemuksellaan. Myös kokemus on hyväksi siinä mielessä, että osaa tehdä päätöksiä, mitä koululla puhuu. Ei saa olla turhan valittaja, vaikka välillä pitää osata sanoa tiukastikin ei, jolloin pitää osata myös perustella sanomisensa.

”Koulupoliisin tarpeellisuus” oli seuraava teema, jota haastattelussa käsiteltiin. Kun kysyin, minkä takia koulupoliisi on olemassa ja mihin sitä tarvitaan, niin haastateltava kuvaili koulupoliisin olevan silta poliisin ja koulun välillä. Hänen mukaansa koulupoliisi linkittää yhteen koulun ja poliisin lisäksi myös poliisin ja kaikki muut tahot, jotka kuuluvat kouluun maailmaan. Koulupoliisin rooli pitää haastateltavan mukaan olla paljon muutakin, kuin nimi paperissa.

Haastattelutuloksien mukaan Keski-Pohjanmaalla koulupoliisille on ollut aina tarvetta. Yhteydenottokynnys on madaltunut vuosien saatossa paljon ja tämän seurauksena ilmoituksia kouluilta on tullut runsaasti. Huumeongelmat ovat nykyisin yksi iso syy siihen, minkä takia kouluilta otetaan yhteyttä. Poliisin on hyvä tiedostaa se ja pyrkiä puuttumaan ajoissa, ettei nuorten huumeongelmat lähde kumuloitumaan pahempaan suuntaan.

Seuraavaksi kysyin kantaa siihen, ovatko koulut eriarvoisessa asemassa riippuen niiden sijainnista ja etäisyydestä lähimmälle poliisiasemalle. Haastattelutulosten mukaan koulut eivät ole missään nimessä samassa asemassa sen suhteen. Yhteydenoton näkökulmasta kaikki koulut ovat samanarvoisessa asemassa, mutta palveluiden antaminen kauempana sijaiseville kouluille vaatii enemmän suunnittelua.

Viimeisenä teemana haastattelussa käsiteltiin ”**koulupoliisitoimintaan annettavia resursseja**”. Haastateltavan mukaan resurssit ennalta estävään työhön Keski-Pohjanmaalla ovat tällä hetkellä hyvät. Yksi toinen poliisi hoitaa huolta-aiheuttavat henkilöt ja haastatellun poliisimiehen vastuulla on muut toimet ennalta estävässä työssä. Hän kokee tiiviin yhteistyön Ankkuri-tiimin kanssa positiiviseksi asiaksi, mikä tukee myös koulupoliisitoimintaa. Hänen mielestään koko laitoksen alueella toiminta saisi olla samanlaista, mukaan lukien Vaasan ja Seinäjoen. Keski-Pohjanmaan alueella ennalta-estävän toiminnan esimies näki asian myös tärkeänä, mikä vauhditti toiminnan toimeenpanemista.

Kaiken kaikkiaan resurssitilanne Keski-Pohjanmaalla mielletään haastattelussa hyväksi, ja haastateltava toivoisi samankaltaista toimintaa myös muille Pohjanmaan alueille. Ennalta-estävyyttä ei voida mitata oikein millään tavalla, mikä vaikeuttaa resurssien kohdentamista tiettyihin asioihin ennalta-estävässä työssä.

5.3 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää koulupoliisitoiminnan järjestämistä ja kartoittaa myös hieman resurssitilannetta Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueella. Hypoteesini oli se, että poliisilla ei ole enää aikaa hoitaa ennalta-estävää työtä kaiken muun poliisityön ohella. Syynä tälle pidin poliisien vähäistä määrää ja poliisitehtävien määrällistä nousua.

Tuloksista voidaan kuitenkin päätellä, ettei ennalta estävä poliisitoiminta ja koulupoliisitoiminta olekaan niin huonolla mallilla koko Pohjanmaan alueella, mitä hypoteesini antaa ymmärtää. Haastatteluissa saaduista vastauksista löytyi paljon alueellisia eroja, mutta löytyi myös yhtäläisyyksiä, joista oleellimmat käydään seuraavaksi läpi.

2000- luvun alussa koulupoliisitoiminta oli melko samankaltaista Etelä- sekä Keski-Pohjanmaalla. Oli määrättyjä kenttäpoliiseja, jotka kävivät kouluilla pitämässä liikennevalistusta ja laillisuuskasvatusta satunnaisesti. Suurimmat erot löytyivät koulupoliisitoiminnan järjestämisestä nykypäivänä. Etelä-Pohjanmaalla ei ole oikeastaan minkäänlaista suunnitelmaa koulupoliisitoiminnan osalta, eikä toimintaa ole organisoitu tarpeeksi selkeästi esimiestasolta lähtien. Keski-Pohjanmaalla tilanne on tutkimustuloksien mukaan parempi, sillä koulupoliisityöhön määritetty henkilö saa tehdä työtä täyspäiväisesti ja suurin osa alueen kouluista tietää, keneen ottaa tarvittaessa yhteyttä ja kuka ylipäätään on koulupoliisi Keski-Pohjanmaalla.

Molempien alueiden haastatellut poliisit kokivat koulupoliisitoiminnan erittäin tarpeelliseksi. Kumpikin kuvaili koulupoliisin lähentävän koulun ja poliisin välejä ja madaltavan yhteydenottokynnystä. Kummatkin olivat sitä mieltä, että koulukohtainen nimetty koulupoliisi on parempi verrattuna sellaiseen toimintamalliin, jonka mukaan aina koululla kävisi eri poliisi. Tämä niin ikään laskee yhteydenottokynnystä ja helpottaa yhteydenottoja kouluilta.

Tutkimustulosten perusteella kokonaiskuvaa katsoen voisi päätellä, että Keski-Pohjanmaan alueella koulupoliisitoiminnan suunta on ollut 2000- luvun alusta tähän päivään nousujohteista, mikä näkyy paremmissa resursseissa ja käytännön järjestelyissäkin. Kun taas Etelä-Pohjanmaalla tilanne on aikaisemmin ollut parempi, mutta mennyt huonompaan suuntaan tultaessa aikajanalla eteenpäin 2000- luvulta. Tulosten perusteella syynä koulupoliisitoiminnan heikentymiselle oli vähentyneet resurssit, esimiestason henkilövaihdokset ja se, että ei kovinkaan moni oma-aloitteisesti tällaista työtä lähde tekemään ilman lisätienestää.

Kun tutkimustuloksia peilaa ennalta estävän poliisitoiminnan strategioihin, niistä voi huomata joitain strategioissa painotettuja tavoitteita. Strategia pohjautuu kuitenkin siihen, mitä ennalta estävä poliisitoiminta olisi täydellisyydessään. Oli hienoa huomata, että myös moni strategioissa painotetuista tavoitteista on onnistunut käytännössä Pohjanmaalla.

6 POHDINTAA

Aiheen, tutkimusongelman, tutkimuskysymyksen, kehiteltyjen teemojen, haastatteluiden ja tutkimustulosten jälkeen voidaan sanoa, että tutkimus vastasi sen tarkoitusta. Tarkoituksena oli selvittää koulupoliisitoimintaan liittyvää järjestelyä ja resursseja. Tutkimustulosten perusteella vastauksia saatiin juuri niihin asioihin, joita oli tarkoitus selvittää. Olisi ollut toivottavaa, että olisin saanut yhdeksi haastateltavaksi Rannikko-Pohjanmaalla toimivan koulupoliisin, niin näkökulmaa aiheeseen olisi tullut kaikilta kolmelta Pohjanmaan alueelta. Luotettavuuden kannalta olisi ollut hyvä, jos haastateltavia olisi ollut enemmän, minkä seurauksena tutkimustuloksiin olisi saanut laajempaa näkökulmaa aiheeseen liittyen. Käsitteiseni mukaan ennalta estävä poliisitoiminta varautuu Rannikko-Pohjanmaan alueella Ankuri-tiimiin, joka tekee yhteistyötä myös koulujen kanssa.

Tutkimuksen teoriaosuuteen sain aineistoa ennalta estävän toiminnan strategiasta, muista aiheeseen liittyvistä opinnäytetöistä ja lehtiartikkeleista. Tiedonkeruumenetelmänä tutkimuksessa oli teemahaastattelu, joka sujui odotusten mukaan ja haastateltavat kertoivat perusteellisesti aiheesta ja haastatteluissa käytetyistä teemoista kaiken oleellisen, mitä halusinkin tietää tutkimuskysymyksen näkökulmasta. Tutkimustulosten litterointiin meni paljon aikaa, ja vaikeinta oli saada tulokset kirjoitettua selkeästi ja loogisessa järjestyksessä. Tutkimuksessa käytettyjä lähteitä voi pitää luotettavana. Tärkeimmät lähteet ovat ajantasaisesta lainsäädännöstä, tutkimuskirjallisuudesta, sisäministeriön laatimista strategioista sekä muista tutkimuksista. Mukana on muutamia lehtiartikkeleita, joiden luotettavuus ei ole yhtä hyvällä tasolla, kuin edellä mainituissa lähteissä, mutta myös artikkeleissa oli haastateltu asiantuntijoita, joiden sanomaa taas voidaan pitää hyvinkin luotettavana.

Olin yllättynyt, että alueelliset erot olivat suuria, vaikka tutkimuksessa käsitellyt maakunnat ovat naapurimaakuntia. Positiivisesti olin erittäin yllättynyt Keski-Pohjanmaan koulupoliisitilanteesta ja siitä, miten hyvin se pystytään järjestämään, vaikka poliisin yleinen resurssitilanne ennalta estävässä toiminnassa on oman tietoni mukaan heikolla tasolla. Keski-Pohjanmaan koulupoliisi oli sitä mieltä, että kaikki reuna-alueiden koulut eivät ole palveluiden saatavuudessa saman arvoisia. Tämä johtuu siitä, että tarvitaan paljon enemmän suunnittelua ja resursseja, kun lähdetään kauemmas kouluvierailulle. Omasta mielestäni tähän olisi tultava muutos, koska esimerkiksi huumeongelmia voi esiintyä yhtä yleisesti myös reuna-alueilla sijaitsevilla kouluissa, kuin esimerkiksi Kokkolan keskuskoulussa.

Etelä-Pohjanmaalla työskentelevän koulupoliisin mielestä olisi hyvä olla sellainen yksi sähköposti tai muu kanava, jonka kautta koulupoliisiin saataisiin yhteyttä helposti. Ja tämä pitäisi saada kaikkien koulujen tietoon ahkeralla viestinnällä ja tiedottamisella. Tämä olisi mielestäni yksi iso askel eteenpäin, sillä nykyisin Etelä-Pohjanmaan alueella on vain tunnettujen poliisimiesten puhelinnumerot, mikä ei varmasti tavoita kaikkia alueen kouluja.

Tämän tutkimuksellisen opinnäytetyön jatkotutkimuksena voisi tutkia käytännön koulupoliisitoimintaa esimerkiksi 10 vuoden kuluttua ja katsoa, mihin suuntaan toiminta on kehittynyt. Myös resurssitilannetta voisi kartoittaa uudelleen myöhemmin. Aluksi olisi tietysti hyvä saada tutkittua koko Pohjanmaan alueen koulupoliisitilanne, sillä tästä tutkimuksesta Rannikko-Pohjanmaan alue jäi pois, koska sieltä en tässä tapauksessa saanut hankittua koulupoliisinäkökulmaa tutkimukseen.

Tutkimuksen tuloksia ei kuitenkaan voida yleistää koko Suomeen, mikä ei myöskään ollut tutkimuksen tarkoitus. Tässä tutkimuksessa käsiteltiin vain Pohjanmaan aluetta. Koko pohjanmaan alueeseenkaan sitä ei voi soveltaa, koska tutkimuksessa ei käsitelty Rannikko-Pohjanmaan alueen koulupoliisitoimintaa.

Tämä oli ensimmäinen varsinainen tutkimus, jonka itse tein. Tutkimuksen alkumetreillä minulla ei ollut minkäänlaista käsitystä esimerkiksi siitä, minkälainen tällaisen tutkimuksen tulisi olla ja miten se kannattaisi aloittaa. Prosessi lähti kuitenkin hyvin käyntiin, kun työn tekemisen sai aloitettua. Työtunteja on paljon takana opinnäytetyön parissa ja kokonaisuutena arvostellen voin olla tyytyväinen lopputulokseen.

7 LÄHTEET

Hirsjärvi & Hurme, Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö, 2000

Jalonen, Oppilaiden odotuksia koulupoliisitoiminnasta, 2017

Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140621/ON_Jalonen?sequence=1&isAllowed=y

Kokkonen & Ilola, Koulupoliisitoiminta Pohjoiskarjalassa, 2018

Luettavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/141802>

Nuortennetti, Nettikiusaaminen, 3.6.2019. Luettavissa: <https://www.nuortennetti.fi/netti-ja-media/nettikiusaaminen/>, Luettu: 5.11.2019

Opetushallitus, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Poliisiutiset, 2/2019. Luettavissa: https://ipa-finland.org/images/files/2019/IPA_Poliisiutiset_2_2019.pdf

Luettu: 25.10.2019

Poliisi, poliisin ennalta estävä toiminta. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/rikkokset/poliisin_ennalta_estava_toiminta

Rikoslaki, ajantasainen lainsäädäntö, Finlex, 1889/39. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, KvaliMOTV, laadullinen tutkimus. Luettavissa: https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html

Sisäministeriö, Ankkuritoiminnan käsikirja, 2019. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161483/SM_16_19_Ankkuritoiminnan_kasikirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Sisäministeriö, poliisin ennalta-estävän työn strategia 2014-2018. Luettavissa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79008/Poliisin%20ennalta%20est%C3%A4v%C3%A4n%20toiminnan%20strategia%20vuosille%202014%20-%202018.pdf>

Sisäministeriö, poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023. Luettavissa: <https://intermin.fi/documents/1410869/4024872/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf/aee0d1f5-8fc9->

[fac6-1e60-68c0374e296f/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf.pdf](https://www.poliisi.fi/fac6-1e60-68c0374e296f/Poliisin+ennalta+est%C3%A4v%C3%A4n+ty%C3%B6n+strategia+2019-2023.pdf.pdf)

SPJL tiedote, 19.3.2012. Luettavissa: http://www.spjl.fi/files/1547/Rikosten_ennalta_estamiseen_ei_ole_rahaa_19032012.pdf

Turvallisuustutkintalautakunta, raportti, Kauhajoen koulusurmat. Luettavissa: https://www.turvallisuustutkinta.fi/material/attachments/otkes/tutkintaselostukset/fi/poikkeuksellisetapahtumat/Sfbm5XgdL/Kauhajoen_koulusurmat_23.9.2008.pdf

Yle, 14.1.2016. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8591343>

Luettu: 1.11.2019

Yle, 14.10.2015. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8379867>

Luettu: 26.10.2019

8 LIITTEET

Liite 1. Tutkimuksen haastatteluvaiheessa käytetyt teemat ja niiden alle kehitetty haastattelurunko.

1. Koulupoliisitoiminnan järjestäminen sen alkuaikoina

Oletko ollut nimettynä koulupoliisina jollain koululla?

Oliko koulupoliisitoiminta järjestetty eritavoin aikaisemmin, toiminnan alkuaikoina? Jos oli, niin miten?

Miten mielestäsi koulujen ja koulupolisien yhteistyö toimi tuolloin?

2. Koulupoliisitoiminnan järjestäminen nykypäivänä.

Missä koulupoliisitoimintaa järjestetään?

Vastaako nykyinen koulupoliisitoiminta mielestäsi nykypäivän nuorten koulupoliisien tarpeeseen Pohjanmaalla?

Miten omalla kohdallasi kouluvierailut kouluissa käytännössä järjestyy?

Kuka vastaa koulupoliisitoiminnasta? Miten koulut voivat ottaa yhteyttä halutessaan koulupoliisiin vierailulle?

Minkälainen on mielestäsi hyvä koulupoliisi?

3. Koulupoliisitoiminnan tarpeellisuus

Miksi koulupoliisi on olemassa ja mihin sitä mielestäsi tarvitaan?

Onko mielestäsi koulupoliisitoiminnan tarve kouluissa lisääntynyt, vähentynyt vai pysynyt ennallaan viime vuosien aikana?

Millä tavalla koulupoliisien tarve tulee esille nuorissa?

Ovatko koulut mielestäsi samanarvoisessa asemassa saadakseen koululleen koulupoliisitoimintaa? (Esim. pienet koulut sivukylillä ym.)

4. Koulupoliisitoimintaan annettavat resurssit.

Minkälaisia resursseja koulupoliisitoimintaan ja ennalta-estävään poliisitoimintaan annetaan nykyisin teidän asemallanne?

Ovatko annetut resurssit mielestäsi riittävät? Jos eivät, minkälaiseen toimintaan niitä pitäisi kohdentaa?